

Til læreren

Metallernes tid

Klassetrin

3.-4. klasse

Forløbets omfang

Mellemlangt forløb (5-8 lektioner). *NB! 1 lektion = 45 min.*

Hvilke kompetenceområder dækker forløbet?

Det lokale, regionale og globale	
Familie og fællesskaber	
Historiekanon	x
Historisk bevidsthed	
Historiske fortællinger	
Historiske problemstillinger	
Historiske problemstillinger og løsningsforslag	
Historiske scenarier	x
Historiske spor	x
Kildeanalyse	x
Konstruktion og historiske fortællinger	
Kronologi	x
Kronologi, brud og kontinuitet	
Livsgrundlag og produktion	x
Principper for overblik	
Samfund	
Sprog og skriftsprog	

HISTORIER OM DANMARK

Forløbet indeholder følgende elementer?

Inddrager bevægelse		
Tværfagligt forløb		
Uden for skolen		x

Problemstilling

Hvordan skabte nye metaller som bronze og jern nye muligheder for mennesker både i deres daglige liv og i deres kommunikation med omverdenen?

Præsentation og begrundelse

Bronzealderen efterfulgte stenalderen og begyndte omkring 1800 år f.v.t. Den blev efterfulgt af jernalderen, der begyndte omkring 500 f.v.t. og varede indtil ca. 750 e.v.t. De to epoker er opkaldt efter de metaller, der kom til at præge alt fra det daglige liv til forholdet til omverdenen. Der var dog også mange andre materialer, som havde betydning, f.eks. rav, glas, uld, sølv og guld.

I *Historien om Danmark* bliver bronzealderen fremstillet som en periode i opblomstring, mens jernalderen beskrives som en tid præget af stagnation.

Råstoffer, som kan bearbejdes til redskaber og andet, som mennesker kan bruge, har altid været afgørende for levevis, produktion og organisation af et samfund. Arbejdet med emnet kan bl.a. give eleverne anledning til at reflektere over råstoffer og materialer, som har afgørende betydning for nutidens samfund. Er det f.eks. plastik. Kan det være, at den tid vi lever i, i fremtiden vil blive kendt som plastikalderen?

Det er spørgsmålet, om de to perioder kan betragtes som modsætninger, sådan som det fremstilles i *Historien om Danmark*, eller om der er tale om en mere langsom proces, hvor nye materialer og livsvilkår (bl.a. klima) får forskellig indflydelse på menneskers liv i forskellige tempi (f.eks. boformer, møde med andre kulturer, forhold til naturen). For at belyse dette er materialet delt op i tematikker: Bronzealderens handel, rejser og kontakter, bronzealderens tro og forestillinger, jernalder med guld og moselig. Eleverne bliver ud fra egne forudsætninger konfronteret med spørgsmål om materialers betydning som daglige brugsgenstande, pynt og udsmykning til symboler for det, mennesker den gang troede på. Sammenlagt blev de daglige eksistensvilkår forandret, og verdenssynet blev udvidet i de godt 2500 år, bronzealderen og jernalderen varede. Mennesker begyndte også at etablere sig på nye måder i noget, der minder om små byer.

For at aktivere elevernes refleksion over sammenhænge og forskelle mellem fortid og nutid vil der i forløbene både blive lagt op til gruppearbejder, egne aktiviteter ud af klasseværelset og inddragelse af eksterne læringsmiljøer.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Forløbet inddrager afsnittet "Metallernes tid" fra DR's serie *Historien om Danmark*, og indeholder materialer fra DR's undervisningsite <http://www.dr.dk/skole/historie/indskoling/metallernes-tid>. Ud over forslag til lektionsplan m.m. rummer forløbet ideer til undervisningen, opgaver og aktivitetsforslag samt forslag til museer m.m., der dækker perioden. De kan anvendes sammen med de analoge materialer og digitale portaler, som klassen har til rådighed.

Kompetenceområde/-mål

KRONOLOGI OG SAMMENHÆNG

Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv

- Eleven kan beskrive ændringer i livsgrundlag og produktion
- Eleven har viden om livsgrundlag og produktion før og nu
- Eleven kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden
- Eleven har viden om relativ kronologi
- Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse
- Eleven har viden om kanonpunkter.

KILDEARBEJDE

Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden

- Eleven kan bruge historiske spor i lokalområdet til at fortælle om fortiden
- Eleven har viden om identifikation af historiske spor i lokalområdet
- Eleven kan bruge digitale medier og andre udtryksformer som kilder til at beskrive fortiden
- Eleven har viden om enkle kildekritiske begreber.

HISTORIEBRUG

Eleven kan fortælle om, hvordan mennesker er påvirket af og bruger historie

- Eleven kan opnå viden om historie gennem brug af historiske scenarier
- Eleven har viden om historiske scenarier.

A horizontal banner image showing a historical landscape with a field, trees, and a person with a horse-drawn cart. The title 'HISTORIER OM DANMARK' is overlaid in white text.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Mulige ekstra materialer

Jørgen Bay: En jernalderlandsby. Skoletjenesten, 2006

Inger Byrjalsen: Jernalderen. Gyldendal, 2008

Karsten Kjer Michaelsen: De rige høvdinge. Epsilon, 2016

Anne Lisbeth Olsen og Maja Lumholtz: På sporet af historien - istid, stenalder og bronzealder : 3. klasse

Jeanette Varberg: Solens folk. Skoletjenesten, Moesgaard Museum, 2006. (Findes som pdf)

HISTORIER OM DANMARK

Modul 1 - I gang med forløbet

Materialernes tid

De to epoker i Metallernes tid hedder henholdsvis bronzealder og jernalder. Disse to materialer fik enorm betydning for menneskers levevilkår og verdenssyn. Men der var også mange andre materialer, som fik betydning. I *Historien om Danmark* hører vi bl.a. om rav, glas, uld, sølv og guld.

Lad eleverne selv opdage materialer i deres omgivelser. Lad dem tænke over, hvilke materialer, der bruges allermest i dag. Hvis det f.eks. er plastik, hvorfor hedder vores tid så ikke "Plastikalderen"?

I grupper udfylder eleverne et VØL-skema om bronzealderen

- Hvad ved vi i forvejen om bronzealderen?
- Hvad tror vi, at vi ved om bronzealderen?
- Hvad ønsker vi at finde ud af om bronzealderen? (Skriv som spørgsmål)
- Hvordan kan vi mon finde ud af det?

Elevaktivitet

En øvelse kan være, at få eleverne til at medbringe forskellige materialer, hvorefter de med lærerens hjælp deler det op i to grupper: det der eksisterede i stenalderen, i bronze-jernalderen, og det der kom efter.

Eller: eleverne medbringer genstande, som enten er af bronze eller jern. Og udstiller dem efter funktionalitet (værktøj, smykker etc.).

Eller: eleverne går ud i skolen/skolegården og dokumenterer forskellige slags materialer.

Gruppearbejde, hvor eleverne analyserer kilde 2, 3, 4, 5 og 6 i ["Billedserie: Spor fra metallernes tid"](#).

Levevis

I *Historien om Danmark* får man indtryk af, at bronzen fik afgørende betydning for mennesker. Det "ændrede bøndernes tilværelse" bliver der sagt. "En fundamental anderledes tid", er et andet udsagn. Elever i 3.-4. klasse har næppe forudsætninger for at forstå dette, men de kan måske sammenligne med deres eget liv, hvor de kan spørge bedsteforældre, hvordan det var at leve uden computer, internet og mobile telefoner.

HISTORIER OM DANMARK

En af de andre store forandringer i metallernes tid var en voksende befolkning. Der blev mindre plads, og mennesker måtte rykke sammen i klynger – begyndelsen til byer. Det er en teori, at pladsmangel måske var en begrundelse for, at unge mænd rejste ud i verden.

Tidstavle

I 3.-4. klasse arbejder eleverne med relativ kronologi. Læreren kan lave en fælles tidslinje (i f.eks. Padlet eller lidt mere udfordrende i TikiToki). Hvis dette forløb bliver brugt i forlængelse af Stenalder-forløbet, kan I bygge videre op tidstavlen herfra. Læreren placerer følgende epoker på tidslinjen:

- Bronzealder 1.700 f.v.t. – 500 f.v.t.
- Jernalder 500 f.v.t – 750 e.v.t.

Øvrigt billedmateriale:

1. Dolk lavet af flintesten. Rundt om håndtaget er der bark. © Museum Lolland-Falster
2. Otte bronzealdersværd - 3.600 år gamle. © Museum Østjylland

HISTORIER OM DANMARK

Modul 2 - Egtvedpigen

Klassesamtale/gruppearbejde om materialernes karakter og betydning i hverdagen.

For at åbne op for skabe interesse for forløbet, kan et anslag være fortællingerne om Egtvedpigen.

Eleverne ser klippet: "[Egtvedpigens rejse](#)"

Eleverne læser artiklen: "[Pigen fra syd](#)"

Klassesamtale der fremmer elevernes nysgerrighed og understøtter, at de formulerer historiske spørgsmål til bronzealderen og jernalderen. Læreren kan stille spørgsmål som:

- Hvad fik mon Egtvedpigen til at rejse fra Sydtyskland til Danmark?
- Hvilke sygdomme kan drengen og Egtvedpigen være død af?
- Sammenlign fotoet af egekisten sporene af begravelsen, og hvordan begravelsen er vist i klippet. Hvad er bevaret, og hvad er forsvundet?
- Hvad fortæller måden, som Egtvedpigen er begravet på, om religion i bronzealderen?
- Sammenlign måden man behandlede de døde på i bronzealderen med nutiden. Nævn eksempler på forskelle og ligheder.

Gravhøje og pigerne fra syd

Bronze blev især brugt til at vise sin rigdom med, og det var formodentlig forbeholdt de mest velhavende mennesker, hvor bronzen blev brugt til udsmykning og hellige genstande. Det er fra bronzealderen, at man begynder at tale om forskellige samfundslag og klasser, hvilket især er ud fra fund, som man har gjort i de utrolig mange gravhøje i Danmark fra perioden, hvori ofte enkeltpersoner er blevet begravet i modsætning til tidligere stendysser og jættestuer, som blev brugt til mange personer.

Skrydstrupkvinden er et kendt eksempel på en kvinde, som man mener, har tilhørt eliten. Hun blev fundet i en gravhøj i 1935. Et andet kendt fund fra en gravhøj er Egtvedpigen, der blev fundet i 1921. I begge tilfælde har man inden for de sidste par år fundet ud af, at de ikke kommer fra Danmark. Egtvedpigen kommer formodentlig fra Sydtyskland.

På siden <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/> kan man finde gravhøje i sit nærområde.

Hvis der er gravhøje eller andre spor fra bronzealderen i nærheden, er det oplagt, at klassen besøger stedet.

HISTORIER OM DANMARK

Datering og viden om ligene i gravhøjene

Ved forskellige typer analyser kan man finde ud af en masse ting om fundene fra bronzealderen. Vores hår, tænder og negle fortæller især noget om, hvor vi er vokset op, og hvor vi har været i vores liv.

Yderligere billedmateriale:

1. I dag bliver pigen i egetræskisten her kaldt Skrydstrupkvinden. Pigen døde for 3.300 år siden – 18 år gammel. © Museum Sønderjylland

Modul 3 - Solvognen

Handel med bronze og rav

Kobber og tin er de materialer, som man skal bruge til at fremstille bronze. Dem kan man ikke finde i naturen i Danmark, men de fandtes længere sydpå i Europa, hvorfor man begyndte at bytte med varer som rav, skind og flint for at kunne købe bronzegenstande. Rav kaldes nordens guld, og nordisk rav er fundet i fornemme grave langt væk herfra og viser dets værdi og handelens udstrækning. Bronze kan formes langt mere alsidigt end flint, og det kan måle sig med sten i hårdhed, men man brugte ikke kun bronze derfor. Bronze er et smukt materiale, som hurtigt blev eftertragtet til våben, redskaber og smykker.

Læreren kan fortælle om dette, og om hvordan stammebådene fra stenalderen har udviklet sig til, hvad man kan kalde skibe, som gjorde det muligt at rejse langt via Europas floder og bringe folk i tæt kontakt med hinanden.

Tro og forestillinger i bronze og jernalderen

Eleverne ser klippet: ["Solvognen fortæller om bronzealderens tro"](#) fra *Historien om Danmark* og læser artiklen: ["Solvognen og den guddommelige hest"](#).

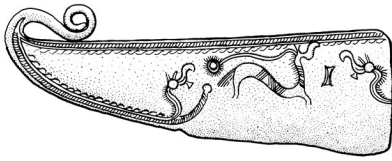
1. Når hesten trækker solskiven fra venstre mod højre, er det dag, og guldsken lyser. Når man vender Solvognen om, ser man hesten trække skiven fra højre mod venstre. Så er det nat og mørkt. © Nationalmuseet

Soldyrkelse

Indgangen til at formidle bronzealderens religiøsitet tager udgangspunkt i, at mænd var vilde med kropslig pleje, og at der er fundet mange rageknive. Ragekniven var "mandens symbol sammen med sværdet". Og samtidig nøglen til, hvad man troede på den gang – hvilken gud man tilbad.

De samme figurer optræder igen og igen på rageknivene og fortæller om en guddommelig sol, der sørger for at kornet vokser på marken, og at sommer afløser vinter. Solens gang hen over himlen er tegn på livets cyklus, og man forestillede sig, at en fisk hjælper solen fri om morgenen, en hest trækker solen hen over himlen om dagen, og at en slange sørger for, at solen kommer sikkert gennem natten.

HISTORIER OM DANMARK

1

1. Man kender også billeder af heste, der trækker solen, fra barberknive fra bronzealderen. Denne barberkniv med en solhest er fundet ved Viborg. Tegning af Bjørn Skårup.
© Nationalmuseet

Klassesamtale

Læreren lægger op til en samtale om forbindelsen mellem religion og kosmos (himmelrummet).

Om en guddommelig sol der adskiller nat og dag, og som adskiller vinter og sommer.

Elevernes egne observationer kan komme i spil i samtalen.

Sammenlign med en religion du kender. I kristendommen er solen skabt af Gud til at adskille nat og dag. Man kan drøfte ligheder og forskelle i de to opfattelser.

Solen er samtidig symbol på frugtbarhed.

Kan eleverne forbinde solen med frugtbarhed. Hvordan?

Fokus på Solvognen

Se en [videoptagelse](#) af Solvognen fra Nationalmuseets billedarkiv, hvor man kan se guldskeen på den ene side og den mørke skive på den anden.

Eller/og lyt til lydklippet: "[Solvognen](#)".

Arkæologen P.V. Glob beskriver Solvognen således:

"Når Solvognen har hjul, er det for at den fysisk er ført frem af høvdingepræsten som billede på solen, der bliver trukket af en hest over himlen. Måske har der eksisteret en meget større udgave, hvor solen blev trukket rundt af en rigtig vogn i træ i religiøse processioner. På helleristninger er der ingen hjul, og derfor ingen vogn."

[kilde P.V. Glob Højfolket, 1970]

HISTORIER OM DANMARK

Godt at vide

Solvognen blev fundet i Odsherred på Sjælland i 1902. Det var en bonde, der med sin plov trak stykker af Solvognen op af jorden. I første omgang lod han sin søn lege med vognen, men naboerne hørte om fundet, og en af dem ringede til Nationalmuseet. I dag er Solvognen et af de vigtigste fund fra bronzealderen.

Elevaktivitet

Ved at tegne solvognen ud fra nogle spørgsmål om, hvorfor der f.eks. ikke er seletøj eller åg, og hesten ikke kan nå jorden, kan eleverne drøfte (f.eks. i grupper), hvad Solvognen betyder.

Peger dens svævende tilstand måske på, at vognen bevæger sig oppe i himlen? Hvad symboliserer det?

Eleverne kan sammenligne med deres egne forestillinger.

1. Solvognen finder vi også i hverdagen. Hvis man da har en 1000 kr.- seddel.
© Nationalbanken

Godt at vide

Andre religioner med dyrkelse af sol:

Romersk gud: Sol Invictus (den uovervindelige gud)

Græsk gud: Helios

Ægyptisk gud: Ra

Inspiration til læreren

Læs f.eks.: ["Når solen dyrkes som gud"](#) (Kristeligt Dagblad)

Skoletjenesten Moesgaards uv-materiale for 3.-6. klassetrin: ["Solens folk"](#) (pdf)

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Mere bronzealdertro

Solen var ikke det eneste religiøse element i bronzealderen. Man troede også på, at der eksisterede en anden verden, og at der var flere guder. Men det var først i jernalderen, at troen blev mere systematiseret i to verdener (den nærværende, synlige og den fjerne, usynlige). Der fandt også ofringer sted i bronzealderen som en kommunikation til f.eks. de døde.

Det skete ofte ved moser, hvor det stille mosevand symboliserer indgangen til en helt anden verden. En "port til ånder", som det bliver udtrykt i *Historien om Danmark*. Man kommunikerede med ånder ved at smide en bronzegenstand i vandet. Man sender et slags postkort til dem derude – de døde, eller rejsende.

I *Historien om Danmark* bliver der sagt, at når vi i dag smider en mønt i f.eks. et springvand, så er det en sidste rest af denne tro på kommunikation med ånderne.

Elevaktivitet

Klassesamtale om tro og overtro. Hvad findes der af andre handlinger, som er forbundet med tro/overtro: ikke gå under en stige, ikke træde på stregerne, en sort kat over vejen etc.

Overgangen til jernalder

Den sidste del af bronzealderen har tilsyneladende været overdådig. Man kan se det bl.a. i fund af bronzegenstande og smykker, der blev større og større. Gaverne til guderne bliver større og de religiøse fester ligeså med lurblæsning, skinnende kultøkser, flikflak danse, masser af liv og bevægelse. Det har været overdådigt.

I *Historien om Danmark* bliver der sagt: "Den sidste del af bronzealderen var en fest, men en dag var det hele forbi." Det er et udsagn, der kan diskuteres. Der er f.eks. fundet rige guld, sølv og glasting fra den senere del af jernalderen (romersk jernalder).

Overgangen mellem bronzealder og jernalder kan i forhold til tidlige tiders langsommere samfundsændringer kaldes en hurtig overgang på blot få hundreder år. Bronzealderens ekstravagante religiøse ritualer og fester ophører sammen med, at der sker ændringer i tro og samfund.

A historical landscape photograph showing a field with a large earthen mound in the foreground and trees in the background. The title 'HISTORIER OM DANMARK' is overlaid in white, bold, sans-serif font. Below the title are five small white dots.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Elevaktivitet

Klassen kan arrangere en religiøs handling: en bronzealderfest

Stikord til forberedelserne:

- overdådig fest
- dans
- musik
- ofring af kostbare sager

Til inspiration

Eksempel på: [lurblæsning](#) (klip fra youtube)

HISTORIER OM DANMARK

Modul 4 - Guldhornene

Jernalder materiale og tro

Jernalderen dateres til 500 f.v.t. og slutter med begyndelsen af vikingetiden omkring 750 e.v.t.

Læreren kan f.eks. fortælle om:

Jernet erstatter bronzen. Hvor bronzen er flottere, er jernet stærkere og mere brugbart, hvilket giver helt nye muligheder for brug af metal. Jernet kom først til Danmark fra middelhavsområdet, men man fandt ud af selv at fremstille det, især af myremalm.

Dagligliv: I bronzealderen lå gårdene med omkring 300 meters mellemrum. I jernalderen opstår de første landsbyer, hvor folk rykker sammen og samarbejder om den omkringliggende landsbrugsjord. Der opstår en specialisering inden for forskellige håndværk. De fleste mennesker døde, når de var mellem 30 og 40, og det var sjældent, at nogen blev mere end 50.

Mulige aktiviteter til eleverne: Jernalderen byder på mange muligheder for, at eleverne kan være aktive og prøve at tage del i datidens arbejds- og leveformer. Der kan laves tværfaglige koblinger til f.eks. madkundskab, håndværk og design og sløjd. Arbejde med materialer kunne være ler, træ, uld, pil, strå og forskellige fødevarer f.eks. kornsorter, der males. Måske er der et historisk værksted i nærheden, som arbejder med jernalderen: <http://www.historiskevaerksteder.dk/>

Moselig og guldhorn, hvad fortæller de om jernalderen?

Eleverne ser klippet: "[Guldhornene – et nationalt klenodie](#)" og læser artiklen: "[De fantastiske guldhorn](#)".

Man ved ikke ret meget om jernalderens religion og gudedyrkelse. Der fandtes ikke én fælles religion, men lokale og individuelle variationer over et fælles religiøst tema bygget op som et verdensbillede med to fundamentalt forskellige verdener: 'denne verden' og 'den anden verden'.

Det kan være svært for elever i 4. klasse at forstå forskellen mellem 'denne verden' og 'den anden verden', men i samtale kan eleverne beskrive alt det, der er i den verden de lever i. Alt det synlige og nære. Og de kan forestille sig, at der er en anden verden, som ikke er synlig – den er beboet af guder, gudinder, dæmoner osv. Det troede jernaldermennesket. Samtalen kan måske komme ind på, om mennesker også i dag tror på det.

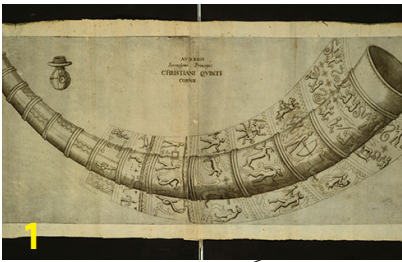
Fund fra den sidste del af jernalderen viser, at asatroen, troen på de nordiske guder, vinder frem.

HISTORIER OM DANMARK

Guldhornene

Første afbildning af nordiskmytologi – bl.a. er historien om Balder og fenrisulven er på hornene.

Den oprindelige ejer af hornenes navn står også på hornene.

1. Tegningen fra 1641 af det lange guldhorn viser de underlige figurer, som hornet var fyldt med. Efter de rigtige horn blev stjålet, var tegningerne den eneste måde, man kunne lave kopier af hornene. Tegningen er lavet af Ole Worm. © Nationalmuseet

I bronzealderen ofrede man mange flotte genstande. I jernalderen ofrede man mange lerkar, altså mindre fornemme genstande, og mosefund i Nordeuropa viser, at man også ofrede mennesker. Tollundmanden, Grauballemanden og Huldremosekvinden er de mest kendte danske eksempler på moselig, der kan være blevet lagt i mosen som et offer til guderne. Der er meget at finde om de tre moselig ved en googlesøgning.

Læreren kan lade eleverne fortælle og diskutere; hvorfor de tror, at disse mennesker døde, og hvorfor de er endt i moserne; hvordan man troede på guder dengang og nu.

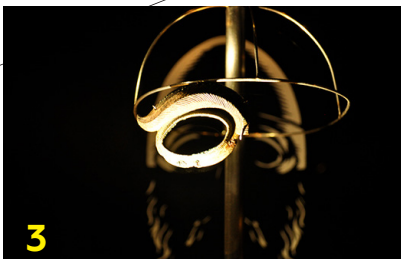
1. Offermosen i Sagnlandet Lejre. © Sagnlandet Lejre

I forhold til bronzealderen karakteriseres (også i serien) jernalderen som mere mørk og dyster, hvor vejret bliver koldere, og landet lukker sig mere om sig selv uden samme kontakt med omverdenen, fordi jern kan udvindes i nærområdet. Dette kan give indtrykket af, at der ikke er fundet meget fra tiden, ..., men der er faktisk en del genstande, som stammer fra både Danmark og udlandet, f.eks. Guldhornene, Gundestrupkarret og talrige mønter.

HISTORIER OM DANMARK

1. Kirkemosegård-skatten er en 1.500 år gammel guldskat. Den er fundet i en mose, hvor den er blevet ofret til guderne. Smykkerne er så fine, at det må have været en meget rig person, der var haft dem på. © Museum Østjylland
2. Mannerupskatten er den største sølvskat fra jernalderen. 3.000 stykker sølv der tilsammen vejer 7 kilo. Den 1.500 år gamle skat er fundet i jorden, hvor den enten har været en skjult skat eller en gave til guderne. © Museumskoncernen ROMU

3. "Krigerens øje" er lavet af bronze og er resterne af en hjelm. Hjelmen tilhørte en højtstående kriger, der levede for 1.250 år siden. © Museumskoncernen ROMU
4. Smykket fra jernalderen forestiller en kriger på hest med hjelm og sværd. Smykket fortæller os om, hvordan man var klædt til kamp. © Østfyns Museer

Mange billedvarianter af fundene kan også ses på <http://samlinger.natmus.dk/> ved at søge på ordene. Disse viser også en sammenhæng med andre europæiske kulturer.

Ud fra arbejdsarket diskuteres spørgsmål til eleverne både på klassen og i grupper.

Som afslutningen på forløbet kan læreren fortælle, at jernalderen er tiden inden vikingetiden. Med jern kan man lave bedre våben og meget andet udstyr, som man bruger til krig og på togter – som de kender vikingerne for.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Forslag til:

- Nærområdet som læringsrum

Arbejd med og kulturhistoriske kort og quizzer

I kan arbejde videre med forskellige kort over jeres nærområde. Eleverne kan f.eks. selv udarbejde historiske orienteringsløb med lokalhistoriske stop.

- Historisk Atlas, www.historiskatlas.dk
- Der findes også redskaber såsom app'en "Otur" fra HistorieLab, I kan udfordre hinanden med opgaveruter med quizspørgsmål, som I selv har lavet. Kan hentes i AppStore og Google Play.

Gode råd til at gribe besøg på museer og historiske værksteder an

Her er ideer til relevante museer og gode råd til at etablere kontakt til museet, da det er oplagt at tage eleverne med ud og opleve historien andre steder end i klasselokalet. Det anbefales at lade turen ud af skolen være en integreret del af et forløb, hvorved disse kobles direkte med hinanden.

Hvorfor er det en god idé at kontakte museet og have en dialog med dem forinden omkring det, som du ønsker eleverne skal arbejde med?

- Størstedelen af danske museer dækker en bred række af emner, som relaterer sig til og kan bruges i undervisningen.
- Museet kan bruges på mange måder i undervisningen, f.eks. med enkelte eller flere besøg, som opstart, undervejs eller som afslutning på et emne.
- Museerne er interesserede i at vide, hvad jeres behov ift. forløbet er.
- Museerne vil gerne have jeres indspark og samarbejde til udvikling af forløb.
- Besøget bør være en integreret del af undervisningen. Dialog med museet forinden øger muligheden for at skabe genkendelse og brug af elevernes eksisterende viden og referenceramme, hvilket er vigtigt at kunne arbejde med under besøget.
- Dialog med museet gør det muligt at afklare rollefordelingen ved besøg på museet.
- Måske har museet noget materiale, som kan bidrage til for forståelsen inden besøget og til efterbehandlingen af besøget.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Hvordan finder jeg ud af, hvad museet kan tilbyde?

- Der er mange portaler, både kommunale og nationale, som forsøger at give et overblik over allerede tilrettelagte tilbud. Du kan bruge de kommunale platforme eller finde forløb på skoletjenesten.dk, der har udviklet et: [Historier om Danmark temaside](#).
- Du kan også kontakte museet direkte. Oplysninger til relevante formidlingspersoner findes på museets hjemmeside.
- Brug din PLC-vejleder eller hvis I har en åben-skole-ambassadør på skolen

Øvrige gode råd og kommentarer

Bronzealderrollespil, hvor eleverne får forskellige roller, som datidens mennesker havde:
<http://vetus.skoletjenesten.dk/Portal/bronzealder.html>

Kolofon

Undervisningsforløbet er udviklet af HistorieLab i samarbejde med Nationalmuseet, DR og Slots- og Kulturstyrelsen.